

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.VII.30.328/2018/10.

A tanács tagjai: Farkas Attila a tanács elnöke
 . Gáspár Mónika előadó bíró
 . Csőke Andrea bíró

A felpéres:

A felperes képviselője: Bihari Ügyvédi Iroda

Az alperes:

Az alperes képviselője: Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.084/2017/4/II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Fővárosi Törvényszék 34.M/P.25.027/2015/15. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 670.600 (hatszázhetvenezer-hatszáz) forint együttes másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - felhívásra - 384.100 (háromszáznyolcvannégyezer-száz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2007. április 18-án változó kamatozású és futamidejű, CHF alapú kölcsönszerződést

kötött az alperes jogelődjével, a **B. Bank Zrt.**-vel gépjármű megvásárlásának finanszírozására. A kölcsönszerződés tartalmazta a kölcsön összegét (3.636.000 Ft), a futamidőt (120 hónap), a törlesztőrészek összegét (44.214 Ft), az induló ügyleti kamatot (8,05%).

- [2] Az alperes 2012. október 29-i nyilatkozatával a 2012. augusztus 23-i, 2012. szeptember 23-i, 2012. október 23-i törlesztőrészek, illetve késedelmi kamat megfizetésének elmaradása miatt azonnali hatállyal felmondta a felek közti kölcsönszerződést, egyúttal esedékessé tette a felperes tőketartozását 2.862.280 Ft összegben, és felszólította mindösszesen 4.819.716 Ft megfizetésére.
- [3] A 2015. március 16-i értesítő levélben foglaltak szerint az alperes a felek kölcsönszerződése alapján az egyoldalú kamatváltoztatás, valamint az árfolyamrésre vonatkozó kikötések alkalmazásából tisztességtelenül felszámított összeget 2015. február 1-jével 733.256 Ft-ban, erre figyelemmel a felperes még fennálló tartozását - 42.640 Ft összegű lejárt késedelmi kamattal együtt - 4.843.665 Ft-ban mutatta ki.

Kereseti kérelem, viszontkereset és ellenkérelem

- [4] A felperes módosított keresetét - amely a felek közti kölcsönszerződés teljes, illetve részleges érvénytelenségének megállapítására irányult - nem tartotta fenn, ezért a kereset tekintetében az első fokon eljáró bíróság a pert jogerős végzésével megszüntette.
- [5] Az alperes módosított viszontkeresetében 4.801.025 Ft, annak 2015. február 1-jétől kezdődően késedelmi kamata, továbbá 42.640 Ft lejárt késedelmi kamat megfizetésében kérte a felperes marasztalását kölcsöntartozás jogcímén.
- [6] A felperes ellenkérelme a viszontkeresettel szemben annak elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletében a viszontkereset szerint kötelezte a felperest 4.801.025 Ft és járulékai megfizetésében.
- [8] Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a felperes a viszontkeresettel szemben érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő, mulasztását a bíróság előzetes figyelmeztetés szerint úgy értékelte, hogy a viszontkeresetet nem vitatja. A bíróság a felperes perbeli mulasztása mellett a jogviszony létrejöttének, valamint a felperes abból eredő tartozásának okirattal igazolt jellegére figyelemmel döntött a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 277. § (1) bekezdésének, 523. § (1) bekezdése alkalmazásával.
- [9] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az alperes viszontkeresetét elutasította.
- [10] A jogerős ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság az eljárás lényeges, de a másodfokú eljárásban orvosolható szabályát sértette meg azzal, hogy a viszontkeresetet a felperes ellenkérelmének figyelembe vétele nélkül bírálta el. A felperes ugyanis a 2013. november 27-én 9. sorszámon, illetve a 2014. február 20-án 10/F/2. alatt benyújtott iratokban egyértelmű nyilatkozatot tett a viszontkeresetre, amikor annak elutasítását kérte. A felperes nem ismerte el tartozását a perben a viszontkereset szerint, amelyet jogalapjában ésösszegezésében is vitatott. A mulasztás perjogi következményeként vélelem alkalmazásának ezért nem volt helye a felperessel szemben, annak ellenére, hogy ellenkérelmének tartalma nem teljesítette a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 139. §-át.
- [11] Az ítélet tábla álláspontja szerint a viszontkeresetet belső ellentmondásossága miatt kellett elutasítani az ügyben. Rögzítette, hogy az alperes egyszerre állította a 2012. október 29-i felmondás idejére háromhavi törlesztőrészlet elmaradását 104.122 Ft összegben, egyúttal a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényen (a továbbiakban: DH2. tv.) alapuló elszámolás eredményeként 733.256 Ft túlfizetés tényét. A felülvizsgált elszámolás adatai igazolták,

hogy a túlfizetés a felmondást megelőzően keletkezett, mivel azt követően a felperes részéről teljesítés nem történt. A viszontkereset az üzletszabályzat 27.2. pontján, illetve az rPtk. 321. § (1) bekezdésén alapult, a tartozás egyösszegű esedékessé válásával [rPtk. 526. § (2) bekezdés]. Az alperes egyidejűleg hivatkozott a felperes fizetési késedelmére, ugyanakkor saját maga igazolta a felülvizsgált elszámolással a felperes túlfizetését, amely kizárta a felmondás ténybeli alapját. Ebből következően az ítélet tábla álláspontja szerint a felmondás nem minősült jogszerűnek, nem felelt meg az rPtk. 321. § (1) bekezdésében írt feltételeknek, nem volt alkalmas a szerződés megszüntetésére és a tartozás egyösszegben való lejárttá tételére. Jogszerű felmondás nélkül nem volt megállapítható a felek közti szerződés megszűnése, amelynek jogkövetkezményei érvényesítésére ezért az alperes nem volt jogosult. Hangsúlyozta az ítélet tábla, hogy a viszontkereset elutasításának nem a felperes ellenkérelmében foglaltak alapján volt helye az ügyben, hanem abból következően, hogy az alperes által előadott ténybeli alap önmagában kizárta a viszontkereset teljesítését.

- [12] Rámutatott végül a másodfokú bíróság, hogy - a felperes hivatkozásával ellentétben - a kereseti kérelme jogi indokai nem voltak figyelembe vehetőek a viszontkeresettel szembeni védekezésésként. A keresettől történt elállásból az következett, hogy a felperes önkéntes döntése eredményeként nemcsak követelését, de kereseti tényelőadását sem tartotta fenn.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [13] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság utasítását kérte új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára.
- [14] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet az rPp. 122. § (1) bekezdésébe, 139. §-ába, 163. § (2) bekezdésébe, 221. §-ába, 213. (1) bekezdésébe, 235. § (1) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő. Sérti továbbá a DH2. tv. 5. § (1)-(3) bekezdéseit, a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának különös szabályairól szóló 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet 5. § (2) bekezdését, 6. § (2) bekezdését.
- [15] Kifejtette, hogy a jogerős ítélet logikai ellentmondást tartalmazó, egymást kizáró, okszerűtlen következtetéseket tartalmaz, ezért nem felel meg az rPp. 221. §-ának. A másodfokú bíróság ugyanis egyfelől rögzítette az elsőfokú ítélet hibájaként a viszontkeresettel szemben előterjesztett ellenkérelem értékelésének elmaradását, annak téves vélelmezését, hogy a felperes a viszontkereset teljesítését nem ellenezte, ugyanakkor azt is tartalmazza a határozat indokolása, hogy a kereset alapjául megjelölt jogi indokok nem minősültek a viszontkeresettel szembeni védekezésnek. Bemutatta a viszontkeresettel szemben a felperes részéről az elsőfokú eljárásban előterjesztett nyilatkozatokat. A jogerős ítélet indokolásában kiemelt iratokkal kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a 2013. november 27-i irat a viszontkereset téves, az 1/2010. (VI. 28.) PK véleménnyel ellentétes értékelésén alapul. A 2014. február 20-i tárgyaláson csatolt 10/F/2. számú iratában a felperes változatlanul, az érvénytelenség alkalmazni kért jogkövetkezménye körében azonosította az alperes viszontkeresetét. A megjelölt beadványban az a nyilatkozata, amely szerint a felperes a viszontkereset jogalapjának megjelölését, az összepszerűségét alátámasztó kimutatás elmaradását sérelmezte, nem volt az rPp. 139. §-a szerint értékelhető védekezés. Állította ebből következően, hogy a viszontkeresetre érdemi nyilatkozatot a felperes nem terjesztett elő, helye volt az elsőfokú bíróság részéről az rPp. 163. § (2) bekezdése alkalmazásának.
- [16] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság az rPp. 235. § (1) bekezdésébe ütközően vette figyelembe a felperes fellebbezésében foglalt új tényállítást, ami arra vonatkozott, hogy a felek közti szerződés felmondása azért érvénytelen, mert a felmondásra okot adó lejárt tartozás összege kisebb, mint a tisztességtelenül felszámított és túlfizetésként kimutatott összeg. Hangsúlyozta, hogy mind a felülvizsgált elszámolásról, mind arról a tényről, hogy az alperes 733.256 Ft-ban mutatta ki a tisztességtelenül felszámított összeget, a felperes tudomással bírt az elsőfokú eljárásban, ezért a

felmondás jogszerűségével kapcsolatos érdemi előadását az elsőfokú eljárás alatt elő kellett volna terjesztenie az rPp. 141. § (2) bekezdése szerint.

- [17] Az rPp. 122. § (1) bekezdésének, 213. § (1) bekezdésének sérelmét eredményezi, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a viszontkeresettel érvényesített igényt, amely a szerződésből eredő lejárt tartozás megfizetésére irányult. A viszontkereset jogalapja a felek közti szerződés, az alperes által érvényesíteni kívánt jog a szerződésből eredő lejárt követelés érvényesítése volt, nem pedig a felmondás és a felmondásból eredő igény. A marasztalási kereset sajátosságai miatt a másodfokú bíróságnak azt kellett volna vizsgálnia, hogy az ítélet meghozatalának idejére vetítve van-e lejárt tartozása a felperesnek az alperes irányában, amelyet a bíróság előtt érvényesíteni tud. Amennyiben a felmondás nem minősült jogszerűnek, annak következménye az lett volna, hogy a felmondás időpontjában még nem esedékes tartozás nem egy összegben, hanem az eredeti részletekben, az egyes részletek esedékessége szerint vált volna lejárttá. Hangsúlyozta, hogy a felek közti szerződés - felmondásától függetlenül - 2018 áprilisában lejárt volna, azaz a felperes tartozásának esedékessége bekövetkezett volna. Nem volt vitás a perben a felperes által megfizetett összeg, és az sem lehet vitatott, hogy maradt lejárt tartozása a felek közti szerződésből. A másodfokú bíróságnak a felmondás érvénytelensége megállapítása miatt az alperes marasztalási igényét úgy kellett volna elbírálni, hogy a felmondás hiányában vizsgálja, van-e lejárt tartozása a felperesnek, ha igen, annak mekkora az összege. Marasztalásnak a lejárt összeg erejéig lett volna helye, lejárt tartozás hiányában pedig a per megszüntetésének. Az rPtk. 523. § (1) bekezdése alapján a kölcsön összegét a szerződés szerint kell visszafizetnie az adósnak, e kötelezettségének a felperes 2013 óta nem tett eleget, jelenleg is fennáll lejárt tartozása a szerződésből eredően.
- [18] Hivatkozott a fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámoláshoz, valamint a fogyasztói kölcsönszerződések módosulásához kapcsolódó fogyasztóvédelmi rendelkezésekről szóló 58/2014. (XII. 17.) MNB rendelet 1. számú mellékletének előírására is, amely az elszámoló levél formai és tartalmi követelményeit rögzítette. Hangsúlyozta, hogy az így kimutatott tisztességtelenül felszámított összeg nem azonos a szerződés felmondásakor fennálló felperesi túlfizetéssel, mivel az elszámolást az adott hónapban tisztességtelenül felszámított összeget illetően a felszámítás időpontjában kellett elszámolni. Tévedett a másodfokú bíróság, amikor a tisztességtelenül felszámított összeget egyenlővé tette a felperes felmondáskori túlfizetésével. Tévesen hagyta figyelmen kívül annak vizsgálatát is, hogy az adott hónapban tisztességtelenül felszámított összeg elszámolását követően van-e túlfizetése a felperesnek. A tisztességtelenül felszámított összeg egyösszegű megjelölésének kötelezettségét a számviteli szabályok, valamint a DH2. tv. 44. §-a tette az alperes kötelezettségévé.
- [19] Elmaradt az ügyben a másodfokú bíróság részéről a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1. tv.), a DH2. tv., és az 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet rendelkezéseinek alkalmazása. Levezette, hogy a DH1. tv. 3. § (1)-(2) és (5) bekezdése, 4. § (3) bekezdése alapján az elszámolás általános szabályait a DH2. tv. 5. § (2) bekezdése, különös szabályait az 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet, kiemelten annak 5. §-a tartalmazta. A pénzügyi intézménynek az érvénytelenség jogkövetkezményét úgy kellett kiküszöbölnie, hogy minden egyes törlesztési időpontra visszamenőlegesen meg kellett határoznia a tisztességtelenül felszámított összeget, azt túlfizetésként kellett elszámolni az esedékesség időpontjában, ezzel egyidejűleg meg kellett határoznia az új törlesztő részletet. A jogszabályi előírásoknak megfelelően egy adott esedékességkor felmerült túlfizetés elszámolását úgy kellett megejteni, hogy a túlfizetés időpontjában csökkenteni kellett a tisztességtelenül felszámított összeggel a fennálló tartozást úgy, hogy elsődlegesen költségekre, kamatra, végül tőkére kellett figyelembe venni. A jogerős ítélet indokolásában megjelenő álláspont nem felel meg az elszámolás törvényben meghatározott elveinek. Hivatkozott a felülvizsgált elszámolás mellékletét jelentő újraszámítás részletes levezetése elnevezésű mellékletre, amelynek R, S, T, W, X oszlopoi adják az

adott havi törlesztőrészlet összegét az újraszámított adatokkal, idetartozott a tőkerész, kamatrész, árfolyamkülönbözet-rész. Előadta, hogy az első 24 havi esedékesség tekintetében túlfizetése a felperesnek nem keletkezett, kizárólag az adott havi tőkerész, kamatrész, árfolyam-különbözet módosult. A táblázat Y oszlopa tartalmazta a túlfizetéseket, az új törlesztőrészlet összegénél magasabb összegben teljesített befizetés különbözeteként, amelyet a következő esedékességek előtörlesztésként kellett elszámolni. Az Y oszlop adatai szerint a felperesnek első ízben 2009. május 23-i törlesztőrészlet megfizetésével állt elő túlfizetése 1.081 Ft összegben, amelyet az alperes a fennálló tőketartozásba elszámolt. Mutatja ezt a következő havi befizetés tőketartozás adata, amely az előző sor adatahoz képest a havi befizetés tőkerészével, illetve az előző hónapban kimutatott túlfizetéssel együtt csökkent. Az elszámolás részletes levezetésének 65., 66., 67. sorai az Y oszlop tekintetében igazolják, hogy a szerződés felmondásakor nem volt túlfizetésben a felperes, a túlfizetés rovat a vonatkozó három soron 0 Ft. Állította, hogy a tisztességtelenül felszámított összeget a felszámítás időpontjára visszamenőleges hatállyal a jogszabály előírásainak megfelelően elszámolta, jogsértő a másodfokú bíróság ítéletében alkalmazott megoldás, amely ezt teljes egészében figyelmen kívül hagyta. Utalt a Kúria Pfv.I.21.582/2016/5. számú határozatára, valamint az 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet 6. § (2) bekezdésére. Hangsúlyozta, hogy a perben lejárt szerződésen alapuló lejárt követelést érvényesített, viszontkeresetének jogalapja a felek között létrejött érvényes szerződésből eredt, igénye a felperes által a szerződésben rögzített határidőben meg nem fizetett összeg. A felmondásnak az ügy megítélése szempontjából a jelentősége annyi volt, hogy felmondás nélkül az alperes nem követelhetne késedelmi kamatot. A nem vitatottan fennálló lejárt tartozás érvényesítésének joga azonban megilleti.

- [20] Hangsúlyozta a DH2. tv. 38. § (6) bekezdése, 18. § (5) bekezdése, 29. §-a alapján, hogy a felülvizsgált elszámolás eredményét, a túlfizetésként kimutatott összeget a felperes nem vitathatja a továbbiakban. Az elszámolással kapcsolatban 2015. augusztus 17-én benyújtott alperesi iratokból, az újraszámítás részletes levezetéséből egyértelműen kitűnt, hogy a felperes további befizetést az eltelt időszakban nem teljesített, a felmondással esedékessé vált eredeti tartozást csökkentette a tisztességtelenül felszámított összegként kimutatott 733.256 Ft, kamatokkal, így állt elő a 4.843.665 Ft összegű igény. A megjelölt adatokat a felperes nem vonta kétségbe, érdemben nem vitatta a perben.
- [21] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban fenntartására irányult. Hivatkozott a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálását gátló körülményekre is, az rPp. 272. § (2) bekezdése, 271. § (1) bekezdés d) pontja, (2) bekezdése alapján.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [22] A Kúria a jogerős ítéletet a rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.
- [23] A felülvizsgálati ellenkérelemre tekintettel elsőként azt rögzíti a Kúria, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának nem volt eljárásjogi akadálya az ügyben. Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet - annak hatályon kívül helyezését kérve - teljes egészében támadta, mégpedig több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozással. A felülvizsgálati kérelem valamennyi hivatkozás tekintetében megfelelt az rPp. 272. § (2) bekezdése elvárásának, miként azt az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte. A perorvoslati kérelem az alapjául megjelölt minden egyes jogszabálysértés vonatkozásában rendelkezett a törvényben meghatározott kötelező tartalmi kellékekkel: tartalmazta - a támadott határozat megjelölésén és a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem előadásán túl - a jogszabálysértés szöveges körülírását és azzal összhangban a megsértett konkrét jogszabályhely megjelölését. A jogerős határozat indokolásának felülvizsgálatát tiltó szabály - a felperes értelmezésével szemben - az rPp. 271. § (1) bekezdés d) pontja szerint arra az esetre vonatkozik, amennyiben a felülvizsgálati kérelem a jogerős határozat rendelkező részét egyáltalán nem, kizárólag annak indokolását támadja, avagy amennyiben olyan részében támadja az

indokolást, amelyre vonatkozóan nem érinti a határozatban foglalt rendelkezést. A felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős ítélet [rPp. 270. § (2) bekezdés], ebből következően a felülvizsgálati kérelemnek a jogerős ítéletben kifejtettekkel szemben kell érvelést tartalmaznia. A felülvizsgálni kért ítélet teljes egészével szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelemnek - irányára és tárgyára tekintettel - tartalmaznia kell a fél érveit a jogerős ítélet indokolásával szemben, annak cáfolatára, ezáltal képes megfelelni az rPp. 272. § (2) bekezdése követelményének.

- [24] Előrebocsátja a Kúria, hogy viszontkeresete szerint az alperes a felek közti kölcsönszerződés felmondására alapítottan érvényesített igényt kölcsöntartozás jogcímén, amellyel szemben a felperes érdemi - az alapuló szolgáló tények és azok bizonyítékai megjelölésével előadott - védekezést az elsőfokú eljárásban nem terjesztett elő [rPp. 147. § (4) bekezdés, 139. §]. A másodfokú ítéletben kiemelt iratok közül a 2013. november 27-i beadvány egyáltalán nem tartalmazott ellenkérelmet a felperes részéről a viszontkeresettel szemben, a 10/F/2. alatt csatolt irat idevágó, a viszontkeresettel szemben értékelhető felperesi nyilatkozata pedig egyedül az, amely szerint a felperes a viszontkeresettel érvényesített követelés jogalapját, összecszerűségét alátámasztó kimutatást hiányolta. A felperes ezt követően a perben érvényesített alperesi követelés tekintetében - sem a korábbi, sem pedig a felülvizsgált elszámolás eredményeként módosított, számszakilag levezetett - viszontkeresettel szemben nem adott elő konkrét védekezést, a bíróság felhívása ellenére sem. A felperes az elsőfokú eljárásban sem elvi alapon nem hivatkozott az alperes számításának téves jellegére, sem pedig az alperes által megjelölt tény- és számadatoktól eltérő befizetés állításával.
- [25] A viszontkereset elbírálásához tisztázásra szorult a perben, hogy a felek közti kölcsönszerződés 2012. október 29-i felmondásának idején - az érvénytelen szerződési feltételek [DH1. tv. 3. §, 4. §] joghatásának kiküszöbölésével - megvalósult-e a felperes szerződésszegése, fennállt-e fizetési késedelme, törlesztési hátraléka.
- [26] Leszögezi a Kúria, hogy a DH2. tv. 3. § (1) bekezdése szerint az árfolyamrés alkalmazására vonatkozó kikötésből, valamint a 4. § (1) bekezdése szerint az egyoldalú szerződésmódosításból származó túlfizetések (valójában: a pénzügyi intézmény részéről jogtalanul felszámított, a fogyasztó javára elszámolandó összegek) egyidejű és együttes elszámolásával kapcsolatban, a pénzügyi intézmény részéről a teljes elszámolási időszakra - a szerződéses futamidőre vagy a törvényben meghatározott fordulónapra - kimutatott túlfizetés ténye és mértéke, illetve az így meghatározott fogyasztói követelésnek a törvényben meghatározott rendben teljesített elszámolási módja az, ami utóbb, az elszámolás felülvizsgált jellege miatt nem vitatható. Nem tehetőek továbbá vitássá más polgári eljárásban a DH2. tv. alapján elkészített elszámolás felülvizsgálata során hozott jogerős határozatok sem [DH2. tv. 5. §, 18. § (5) bekezdés, 29. §, 42/2014. (XI. 7.) MNB rendelet, 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet, 58/2014. (XII. 17.) MNB rendelet, BH2018. 282.]. A DH2. tv. és a kapcsolódó MNB rendeletek az általuk szabályozott körben bírnak jogkövetkezménnyel a hatályuk alá tartozó szerződések, a felek szerződéses jogai és kötelezettségei alakulására.
- [27] A felülvizsgált elszámolás ugyanakkor - a semmis kikötések egyes törlesztőrészletekben jelentkező hatásának kiküszöbölésével, a törlesztőrészletek törvényben előírt kötelező átszámításával [DH2. tv. 3. § (1) bekezdés, 4. § (1) bekezdés] - kihat a felek közti szerződés felmondásának idejére, a megfizetni elmulasztott törlesztőrészletek mértékére. A pénzügyi intézmény lejárt követelése a kamat, díj egyoldalú módosításából, illetve az árfolyamrés alkalmazásából tisztességtelenül felszámított összeg elhagyásával, az egyes törlesztőrészletek helyes összegének kiszámításával és az adós tényleges befizetései együttes figyelembevételével határozható meg a felmondás idejére vetítetten. Mindez egyben azt is jelenti, hogy nem vehető figyelembe a felmondás idejére vizsgált tartozás meghatározása során a kölcsönszerződés felmondása miatt, azt követően felszámított - a szerződés megszüntetésével az rPtk. 526. § (2) bekezdése szerint esedékessé tett - kölcsönösszeg, illetve az ahhoz kapcsolódó további tételek vonatkozásában jogtalanul felszámított összegek a DH2. tv.-en alapuló elszámolás eredményeként. Az adósnak a kölcsönszerződés felmondásával esedékessé tett - újraszámított - fizetési kötelezettsége, az e vonatkozásban a DH2. tv.-en alapuló

újrászámítással meghatározott különbözet nem érinti a felmondást megelőző törlesztőrészletek alakulását, újrászámításuk eredményét, ezáltal nem befolyásolhatja a törlesztőrészletek elmaradására alapított felmondás megítélését.

- [28] A jogerős ítéletnek az előzőekkel ellentétes álláspontja a DH2. tv. és az 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet téves értelmezésén alapul azáltal, hogy a 2015. február 1-jével - tehát nem csupán a szerződés megszűnéséig az egyes törlesztőrészletek tekintetében, hanem a felmondással esedékessé vált további fizetési kötelezettségek vonatkozásában is - kimutatott, tisztességtelenül felszámított összeget (733.256 Ft) teljes egészében a 2012. október 29-i felmondás idején jelentkező túlfizetesként értékelte a felek szerződéses viszonyában. A 733.256 Ft ugyanis nem a 2012. október 29-én fennálló túlfizetés, hanem a kölcsönszerződés megkötésétől 2015. február 1-jéig számítottan felmerült jogtalanul felszámított tételek teljes összege volt.
- [29] Rámutat a Kúria, hogy az alperes többféle - az adott irat rendeltetésének megfelelő, áttekinthető - számítását csatolta az ügyben. A DH2. tv.-en alapuló - a későbbiekben részletezett - elszámolás iratain túl több ízben is szolgáltatott részletesen kimunkált elszámoló iratokat arról, hogy a szerződés teljesítésének szakaszában a felperes mikor, milyen összegben teljesített befizetést, az egyes teljesítéseket az alperes a megjelölt mértékben és jogcímen számolta el (2013. november 26-i beadvány A/7., 2017. április 12-i beadvány A/14. melléklet). Az első fokon eljáró bíróság részéről elmaradt az alperes felhívása annak egyértelmű megjelölésére, hogy az érvénytelen szerződési feltételek elhagyásával, a DH2. tv.-en alapuló újrászámítás eredményeként milyen összegben jelentkezett a felek szerződéséből eredő, lejárt követelése a felperessel szemben a felmondás idején, amely a felmondást az újrászámítás eredménye mellett is megalapozta [rPp. 141. § (2) bekezdés]. Az elsőfokú bíróság ebben jelentkező mulasztását nem pótolta az ügyben másodfokon eljáró bíróság sem, jogerős ítéletével ezért tévesen alkalmazta a mulasztás következményét az alperessel szemben - az alperes nyilatkozatainak általa észlelt ellentmondásossága miatt -, anélkül hogy előtte a hiányzó nyilatkozat megtételére felhívást intézett volna az alpereshez az 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény ez esetre is irányadó 6. pontja szerint. Erre figyelemmel is téves, egyben ellentétes az elszámolási iratok tartalmával a jogerős ítélet megállapítása arra vonatkozóan, hogy az alperes egyidejűleg tett tényelőadást a perben a kölcsönszerződés 2012. október 29-i felmondása idejére a törlesztőrészletek 104.122 Ft összegű elmaradásáról és a felülvizsgált elszámolás eredményeként 733.256 Ft túlfizetésről.
- [30] Az eljáró bíróságok előzőekben ismertetett mulasztása - tekintettel a bíróságokkal szemben az rPp. 2. § (1) bekezdésében támasztott elvárásra is - a Kúria álláspontja szerint mégsem minősült jelen ügyben az érdemi döntés akadályát jelentő hiányosságnak, mivel a rendelkezésre álló adatok és a felek nyilatkozatai alapján megállapítható volt az alábbiak szerint, hogy a felek közti kölcsönszerződés 2012. október 29-i felmondása idején - az egyes törlesztőrészleteknek a DH2. tv.-en alapuló újrászámításával - az alperesnek fennállt lejárt követelése a felperessel szemben, amely megalapozta és jogszerűvé tette részéről a szerződés felmondását, az abból eredő következmények érvényesítését.
- [31] Az alperes 2015. augusztus 17-i beadványához mellékelt iratok rendeltetése ugyan a DH2. tv.-en alapuló elszámolás teljesítése volt a kapcsolódó MNB rendeletek módszertana szerint, ebből következően a számítás nem a 2012. október 29-én fennálló tartozás összegszerű kimutatására koncentrált, megállapítható azonban, hogy jelen ügyben a DH2. tv.-en alapuló elszámoláshoz készített iratok megfelelő részletességű, okszerű és ellenőrizhető levezetéssel rendelkeztek a perben releváns kérdés vizsgálatához, a felperes felmondáskori túlfizetése, illetve tartozása vizsgálatához.
- [32] Helytállóan hivatkozott a felülvizsgálati kérelem arra, hogy az alperes 2015. március 16-i értesítő levele az elszámolás fordulónapjáig, vagyis 2015. február 1-jével bezárólag határozta meg a felek szerződése alapján az alperes által tisztességtelenül felszámított összeget mindösszesen 733.256 Ft-ban, amely az előzőekben kifejtettek szerint nem volt egyben a felmondás idejére (2012. október 29.) vetítve is túlfizetesként értékelhető és így figyelembe vehető. Az értesítő levél mellékletét

jelentette az értelmezését elősegítő, „újraszámítás részletes levezetése” nevet viselő segédlet [58/2014. (XII. 17.) MNB rendelet 2. §], amely a perbeli kölcsönszerződés eredeti, valamint az újraszámított elszámolással meghatározott adatait egyidejűleg tartalmazó táblázatot tartott, annak szöveges magyarázatával. A kimutatással összefüggésben megalapozottan állította az alperes felülvizsgálati kérelmében, hogy az egyes törlesztőrészek vonatkozásában a semmis kikötések elhagyásával, illetve a felperes tényleges befizetései figyelembevételével jelentkező, egyedileg meghatározott túlfizetések elszámolása a táblázat következő során rendre, következetesen alkalmazott módszerrel megtörtént. A táblázatba foglalt kimutatás szerint a felperes utolsó ízben a 2012. augusztus 23-i esedékességű törlesztő részlet tekintetében teljesített befizetést, az újraszámítás eredményeként egyúttal ez esetben 10.087 Ft összegben túlfizetése is jelentkezett (64. sor Y oszlop), az alperes a túlfizetést a következő, 2012. szeptember 23-i esedékességű törlesztőrészlet meghatározásakor annak elszámolási napján figyelembe vette, amikor az előző havi törlesztőrészlet tökerésével és az ott kimutatott túlfizetés összegével a felperes tartozását csökkentette (65. sor V oszlop). A felperes a 2012. szeptember 23-i, valamint a 2012. október 23-i esedékességű törlesztőrészek vonatkozásában befizetést egyáltalán nem teljesített, e két tételesoron ugyanakkor túlfizetése sem jelentkezett (65., 66. sorokon a vonatkozó oszlopok mindegyike 0 Ft-tal szerepel). Mindebből következően a perbeli kölcsönszerződés felmondását az újraszámítás eredményeként is megalapozta az alperes számítása és kimutatása értelmében - az abban megjelöltek szerint - a 2012. szeptember 23-i, valamint a 2012. október 23-i törlesztőrészek megfizetésének elmulasztása a felperes részéről.

- [33] A Kúria megjegyzi, a felperes az alperesnek a perben csatolt számításait - sem az alperes által végzett elszámolás módszerét, módszertanát, sem az egyes befizetések tényét és összegét - nem vitatta az elsőfokú eljárásban, nem vonta kétségbe az alperes elszámolásának számszaki, módszertani megfelelőségét sem. A viszontkereset összecsomóságára nézve a felperesnek nem volt érdemi védekezése az elsőfokú eljárásban [rPp. 139. §], először a fellebbezésében hivatkozott arra, hogy az alperes által 2015. február 1-jére kimutatott túlfizetés 733.256 Ft összegben a 2012. október 29-i felmondás idejére is irányadó. Ez egyrészt a védekezése alapjául új tény állításának minősült, másrészt mivel állítását a felperes a felülvizsgált elszámolás 2015. február 1-jére kimutatott adataiból vezette vissza és állította a javára mutató túlfizetés tényét, valamint mértékét 2012. október 29-ével, védekezése a korábban kifejtettek szerint érdemben is megalapozatlan volt.
- [34] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Záró rész

- [35] Az eredményes felülvizsgálati kérelem alapján a felperes köteles megfizetni - az elsőfokú ítéletben foglalt perköltségen felül - az alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét és felülvizsgálati eljárási költségét, továbbá az alperes által megfizetett felülvizsgálati eljárási illetéket az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése szerint. Köteles továbbá viselni az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt másodfokú eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 59. § (1) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései, 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.
- [36] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

A kiadmány hiteléül: